

Aan de leden van de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân
Postbus 13
9290 AA Kollum

Ons kenmerk: Z248590-2019
Behandeld door: J. Talma
E-mailadres: j.talma@noardeast-fryslan.nl
Datum: dinsdag 19 januari 2021

Onderwerp: Randvoorwaarden project Holwerd aan Zee

Geachte raad,

Bij brief van 4 december 2020 bent u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het project Holwerd aan Zee (HaZ).

In deze brief informeren wij u over de randvoorwaarden die wij besloten hebben om te verbinden aan het project Holwerd aan Zee. Door als gemeente duidelijke randvoorwaarden in de voorbereidingsfase van het project aan te geven, willen we ervoor zorgen dat we bijdragen aan de realisatie van een financieel en technisch haalbaar project dat zowel voor de korte als lange termijn tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten in stand kan worden gehouden.

Inleiding

Het project HaZ is opgenomen in het programma 4 als activiteit bij het faciliteren en ondersteunen van projecten aan de Waddenkust onder het smartdoel "Meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeer-gebied, Waddengebied realiseren in de periode 2020-2022".

We zetten ons als gemeente in voor de realisatie en het welslagen van het project en hebben ons via een intentie-overeenkomst hieraan gecommitteerd. Uitgangspunt is dat we denken in mogelijkheden met een realistische blik.

Op basis van de intentieovereenkomst werken de partijen samen aan de voorbereiding van het project. Voor deze voorbereidende fase heeft de stuurgroep Holwerd aan Zee op 19 juni 2020 ingestemd met het plan van aanpak. In de huidige fase wordt de haalbaarheid van het project onderzocht, het plan uitgewerkt tot een Voorlopig Ontwerp en bijbehorende financiële dekking geregeld.

Positie van de gemeente in het project

De verschillende werkgroepen zijn bezig om voor hun onderwerp een Programma van Eisen op te stellen, dat begin 2021 moet worden opgeleverd. Deze programma's van eisen dienen als input voor het laten opstellen van het Voorlopig Ontwerp. De gemeente is in alle werkgroepen vertegenwoordigd naast de andere partijen die de intentieovereenkomst ondertekend hebben en indien relevant aangevuld met vertegenwoordigers van betrokken organisaties (zoals Staatsbosbeheer, Waddenvereniging en agrariërs). De belangen van de deelnemende partijen verschillen waardoor het lastig kan zijn om een door de gehele werkgroep gedragen Programma van Eisen vast te stellen.

Daarnaast zijn er fundamentele inhoudelijke vraagstukken zoals de werking van de sluis, de slibbelasting, en de eventuele effecten van verzilting, waarvoor onderzoek uitgevoerd moet worden. Deze uitkomsten kunnen keuzes in het Voorlopig Ontwerp met zich meebrengen. De voorlopige raming gaat uit van een investering van 80 miljoen waarvan 45 miljoen gedekt is. Wanneer de financiële dekking achterblijft zal dit gevolgen hebben voor het Voorlopig Ontwerp.

Randvoorwaarden

Wij hebben besloten om op dit moment in ieder geval de volgende drie randvoorwaarden te stellen:

1. De planologische procedure en grondaankopen voor het project Holwerd aan Zee door de provincie Fryslân te laten voeren.
2. De bijdrage aan beheer en onderhoud in verhouding te laten zijn tot de opbrengst van het project Holwerd aan Zee.
3. De gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van alle fases van het project Holwerd aan Zee maximaal 5 miljoen te laten zijn.

Ad. 1 Planologische procedures en grondaankopen bij provincie neerleggen

Op dit moment is het nog niet duidelijk wat de rollen en verantwoordelijkheden van de vijf partijen, die de intentieovereenkomst hebben ondertekend, zullen zijn ten aanzien van de planologische procedures en grondaankopen. Deze rollen en verantwoordelijkheden zullen worden vastgelegd in de SOK.

De gemeente heeft sterk de voorkeur voor een integraal gebiedsproces waarbij de provincie de regie neemt voor alle (grote) opgaven die in het gebied spelen zoals de dijkversterking Koehool-Lauwersmeer, bodemdaling Anjum, gaswinning Ternaard, bereikbaarheid Holwert-Ameland en Holwerd aan Zee. Dit gebiedsproces zou dan onder regie van de provincie samen met het Rijk, gemeente, waterschap en andere gebiedspartijen worden voorbereid en uitgevoerd. Dit heeft als voordeel dat grondaankopen (en grondruil) en grondverzet efficiënter en effectiever kan plaatsvinden. Door deze brede gebiedsontwikkeling op te zetten is het voor de hand liggend dat de provincie de planologische procedure voert met de daarbij behorende grondaankopen.

Ad. 2 Bijdrage beheer en onderhoud in verhouding tot de opbrengst

De kostenraming van het project (2017) is gebaseerd op schetsen, niet op een civieltechnische uitwerking. Zowel de hoogte van de initiële investering is onzeker als ook de onderhoudskosten die gedurende 30 á 40 jaar of langer moeten worden gedragen. Dit geldt in feite voor alle objecten die in het project beoogt te worden aangelegd zoals het sluis- en regelwerk, vaargeul, getijdemeer, beweegbare brug, haven, boulevard en wegen/paden.

Daarnaast wordt nog een onderzoek uitgevoerd naar de slibsedimentatie in de vaargeul en het getijdemeer omdat dit een grote invloed heeft op de haalbaarheid van het project. Enerzijds hebben de onderzoeksuitkomsten gevolgen voor de keuzes in het ontwerp maar anderzijds ook voor de daarmee samenhangende kosten voor beheer en onderhoud.

Als blijkt dat de kosten aan beheer en onderhoud te hoog oplopen zal aan de voorkant een bijstelling in de planvorming moeten plaatsvinden.

Het is duidelijk dat de gemeente gezien de huidige situatie met betrekking tot het kapitaalgoederenbeheer zeer beperkt is in haar (financiële) mogelijkheden wat betreft uitbreiding van beheer en onderhoud. Het toekomstig beheer en onderhoud van nieuwe onderdelen mag niet ten koste gaan van beheer en onderhoud van het bestaande areaal.

Wij stellen daarom de randvoorwaarde dat de gemeente alleen beheer- en onderhoudskosten kan dragen als deze in verhouding staan tot de opbrengsten van het project, zoals WOZ inkomsten of toeristenbelasting.

In de Samenwerkingsovereenkomst moeten sluitende afspraken over beheer en onderhoud door (overheids)partijen worden vastgelegd. De discussie over het eigendom, beheer en onderhoud van alle objecten in het project moet echter nog worden gevoerd. Het gemeentelijk beheer en onderhoud dient zich logischerwijs te beperken tot de onderdelen waar de gemeente nu ook al verantwoordelijk voor is, zoals wegen, fietspaden, wandelpaden en (wal)beschoeiing. Het vaarwegbeheer is normaliter bij de provincie Fryslân of Wetterskip Fryslân ondergebracht, om die reden is de gemeente voornemens om in principe geen onderhoud op zich te nemen voor het in stand houden van een vaargeul of getijdemeer.

Tevens worden de mogelijkheden van rechtsvormen verkend zoals een vereniging, stichting, beheer/gebiedscoöperatie, waarin lokale bedrijven en inwoners participeren, om zo een koppeling te maken tussen het genereren van opbrengsten enerzijds en het zorgdragen voor (een deel van) het beheer en onderhoud anderzijds.

Ad. 3. Gemeentelijke bijdrage voor uitvoering project Holwerd maximaal 5 miljoen

De gemeentelijke financiële bijdrage bestaat enerzijds uit een voorbereidingskrediet van € 500.000,- om gemeentelijke ambtelijke inzet te kunnen leveren ten aanzien van de afspraken in de intentieovereenkomst en anderzijds uit een bedrag van € 5 miljoen als bijdrage aan de realisatie van Holwerd aan Zee fase 2. In het Plan van Aanpak wordt op diverse plaatsen een doorkijk gegeven in fase 3 van Holwerd aan Zee. Fase 3 bestaat uit de verbreding van de Holwerter Feart naar de Dokkumer Ie als volwaardige vaarverbinding richting Dokkum en het Lauwersmeergebied, de aanleg van een rondweg rond Holwerd en de herbestemming van het bedrijventerrein.

Inmiddels worden door de Stichting HaZ in het kader van haar Activiteitenplan werkzaamheden uitgevoerd voor fase 1 en fase 3. Voor het uitvoeren van dit Activiteitenplan ontvangen zij van de provincie Fryslân een subsidie.

Aangezien op basis van de intentieovereenkomst wordt gewerkt aan de voorbereiding van fase 2, waarvan de uitvoering (en in welke vorm) nog onzeker is, is fase 3 op dit moment niet aan de orde.

De gemeente heeft een aanzienlijke bijdrage gereserveerd voor het project Holwerd aan Zee. De gemeente dient het maatschappelijk belang en moet verantwoordelijk omgaan met haar financiële middelen. Daarom zal straks bij het Voorlopig Ontwerp en de Samenwerkingsovereenkomst, dit project onderbouwd worden met argumenten en onderzoeksresultaten, waaruit blijkt dat dit een goede maatschappelijke investering is, passend bij de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente.

De gemeente heeft meerdere opgaven en moet prioriteiten stellen. De financiële middelen van de gemeente zijn beperkt en gerichte keuzes zijn noodzakelijk om de gemeentelijke begroting structureel gezond te houden. Wij stellen om die reden als randvoorwaarde dat de bijdrage voor de uitvoering voor alle fases van het project Holwerd aan Zee niet meer kan bedragen dan maximaal € 5 miljoen.

Tot slot

Gezien de hiervoor aangegeven situatie vindt ons college het wenselijk dat in deze voorbereidingsfase op de hierboven beschreven onderdelen gemeentelijke randvoorwaarden worden gesteld. Aan de stuurgroep wordt gevraagd deze randvoorwaarden mee te nemen in de Programma's van eisen en uiteindelijk in het Voorlopig Ontwerp c.q. Samenwerkingsovereenkomst (SOK).

Dit laat onverlet dat we als college positief over het project zijn en ons met de betrokken samenwerkingspartners inzetten voor de realisatie van het project Holwerd aan Zee.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Noardeast-Fryslân,

BT.T. Schat
Loco-secretaris

mr. J.G. Kramer
Burgemeester